

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 28 september 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till kapitalinvesteringar i statens affärsverksfonder, luftfartsfonden och statens allmänna fastighetsfond m. m.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 upptaga inkomster och utgifter enligt ett propositionen bifogat förslag till dylik stat. Utskottet behandlar nu propositionen i vad denna avser de under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärendena angående kapitalinvesteringar å nämnda tilläggsstat. (Bil. 9.)

Statens affärsverksfonder.

Telegrafverket.

1:o **Luftskyddsanordningar m. m. vid telegrafverket.** Kungl. Maj:t har (punkt 1; sid. 67 och 68) föreslagit riksdagen medgiva, att till luftskyddsanordningar m. m. vid telegrafverket må under budgetåret 1939/40 disponeras ej mindre 760,000 kronor av telegrafverkets driftmedel än även 1,070,000 kronor av till telegrafstyrelsens förfogande stående likvida medel, som uppkommit genom avsättningar till telegrafverkets förnyelsefond.

I två särskilda skrivelser den 27 februari och den 5 september 1939 har *telegrafstyrelsen* hemställt, att till utförande av luftskyddsanordningar m. m. vid telegrafverket måtte ställas till styrelsens förfogande ett belopp av sammanlagt 1,830,000 kronor. Enligt skrivelserna fördelar sig nämnda belopp sålunda:

Anordnande av skyddsrum	kronor	1,010,000
Anskaffning av gasmasker och brandsläckningsinventarier, splitterskydd m. m.	»	340,000
Teknisk reserv att användas vid utrymning under flyg- larmstillstånd eller vid katastrofskador	»	400,000
Kurser och övningar	»	20,000
Oförutsedda anläggningar	»	60,000
		<hr/>
	kronor	1,830,000.

I enlighet med *riksräkenskapsverkets* förslag skulle kostnaderna för de fasta anläggningarna, 1,070,000 kronor, utgå av till telegrafstyrelsens förfogande stående likvida medel, som uppkommit genom avsättningar till telegrafverkets förnyelsefond, medan övriga kostnader, 760,000 kronor, skulle bestridas av telegrafverkets driftmedel.

Utskottet.

I de i detta utlåtande behandlade, kommunikationsdepartementet avseende punkterna har, under intryck av krigsläget, framförts ett flertal förslag till förstärkning av krigsberedskapen. Ehuru förslagen kräva betydande kostnader har utskottet — efter att i ärendet hava inhämtat ytterligare upplysningar — dock ansett sig böra tillstyrka dem. I huvudsak innefatta de vad verksledningarna anse behövt för att vid krigstillfälle säkerställa driften av våra kommunikationsverk.

Bland anslagsäskandena ingå vissa rätt betydande kapitalbelopp till skyddsrum i statliga byggnader. Utan att underskatta dessa skyddsarbetens viktiga syfte anser sig dock utskottet böra framhålla angelägenheten av att jämsides med säkerhetssynpunkterna också kostnadsfrågan tillbörligt beaktas. Särskilt gäller detta arbeten som förutsatts för att ordna bombsäkra utrymmen i äldre byggnader.

Erinras må även att för dessa skyddsrumsföretag förutsättes en särskild offentlig kontroll över erforderlig gastätningmateriel. Det synes utskottet vara av vikt att denna kontroll så utövas att åtgärdernas snabba genomförande ej härigenom onödigt fördyras och förhindras.

I samband med behandlingen av föreliggande punkt har utskottet velat uttala, att de anslag, som erfordras för bestridande av vissa i propositionen nr 1 angivna kostnader torde såsom Kungl. Maj:t föreslagit kunna upptagas å en särskild tilläggsstat I. I enlighet härmed kommer utskottet att i detta utlåtande framlägga förslag.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under nu förevarande punkt framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att till *Luftskyddsanordningar m. m. vid telegrafverket* må under budgetåret 1939/40 disponeras ej mindre 760,000 kronor av telegrafverkets driftmedel än även 1,070,000 kronor av till telegrafstyrelsens förfogande stående likvida medel, som uppkommit genom avsättningar till telegrafverkets förnyelsefond.

2:o) **Signal- och alarmanordningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2; sid. 69) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Vissa signal- och alarmanordningar* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisa ett anslag av 700,000 kronor.

Statens järnvägar.

3:o) **Arbeten vid statens järnvägar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3; sid. 69 och 70) hemställer utskottet,

att riksdagen må å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen till

a) *Vändskivor samt kol- och vattengivningsanordningar* 500,000 kronor;

b) *Reservtelefonväxlar* 200,000 kronor;

c) *Försvarsberedskap vid statens järnvägar* 5,850,000 kronor;

d) *Anordnande av skyddsrum i statens järnvägar tillhöriga fastigheter* 1,500,000 kronor;

e) *Åtgärder för fullständigande av järnvägstruppernas utrustning och materiel* 575,000 kronor;

f) *Lokomotorer* 600,000 kronor;

g) *Gasgeneratorer för landsvägsfordon* 250,000 kronor;

h) *Förbättringsarbeten vid f. d. Skåne—Smålands järnväg* 700,000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

4:o) **Utbyggnader av kraftverken.** Kungl. Maj:t har (punkterna 4 och 5; sid 71—73) föreslagit riksdagen att å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisa vissa reservationsanslag å sammanlagt 3,050,000 kronor till utbyggnader vid Trollhätte kraftverk och de norrländska kraftverken.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag överensstämmer helt med en av vattenfallsstyrelsen den 4 september innevarande år framställd begäran om anslag för att påskynda vissa nu pågående kraftverksbyggnader. Vattenfallsstyrelsens framställning var grundad på antagandet av att svårigheterna att under rådande kris anskaffa bränsle, främst industribränsle, skulle stegra efterfrågan på elektrisk kraft. Enligt vad utskottet inhämtat har detta antagande redan visat sig vara riktigt.

Utskottet har även med tanke på den sannolika utvecklingen funnit de föreslagna åtgärderna för att skyndsammast möjligt öka kraftförsörjningen lämpliga. Utskottet tillstyrker därför, att anslag i äskad omfattning ställas till förfogande för de angivna kraftverksbyggnadernas påskyndande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen till

a) *Ny kraftstation i Trollhättan* 500,000 kronor;

Utskottet.

b) *Kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven* 1,000,000 kronor;

c) *Påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva* 750,000 kronor;

d) *Ett åttonde maskinaggregat vid Porjus kraftstation* 300,000 kronor;

e) *Kraftstation vid Torpshammår* 500,000 kronor.

5:o) **Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts på framställning från vattenfallsstyrelsen grundade förslag (punkt 6; sid. 73) får utskottet — under erinran att även vissa distributionsanläggningar kunna behöva påskynas — hemställa,

att riksdagen må till *Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

6:o) **Civiltekniska luftskyddsåtgärder vid statens kraftverksanläggningar.** Till utförande av ytterligare civiltekniska luftskyddsåtgärder vid statens kraftverk har vattenfallsstyrelsen hemställt, att — utöver tidigare medgivna belopp — ett belopp av 1,770,000 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande. Med sistnämnda belopp skulle bestridas kostnaderna för anskaffning av skyddsrum, splitterskydd samt anordningar i övrigt vid kraftstationerna för att minska bombers skadeverkningar. Departementschefen har tillstyrkt bifall till styrelsens framställning (punkt 7; sid. 73—75).

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att till utförande av *Civiltekniska luftskyddsåtgärder vid statens kraftverksanläggningar* må under budgetåret 1939/40 utöver tidigare medgivna belopp disponeras ej mindre 570,000 kronor av statens vattenfallsverks driftmedel än även 1,200,000 kronor av till vattenfallsstyrelsens förfogande stående likvida medel, som uppkommit genom avsättningar till statens vattenfallsverks förenyelsefond.

Luffarfsfonden.

7:o) **Utbyggnad av flygplatser.** Kungl. Maj:t har (punkterna 8—10; sid. 76 och 77) gjort framställning om vissa anslag å sammanlagt 3,850,000 kronor för kapitalinvesteringar i luffarfsfonden.

I skrivelse den 6 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag om åtgärder i syfte att utbygga och förbättra landets civila flygplatser. Styrelsen har i skrivelsen bland annat anfört, att de nu rådande utrikespolitiska förhållandena aktualiserat frågan om en omedelbar utbyggnad och förbättring av flertalet av de under styrelsens förvaltning stående flygplatserna. Vid förstärkt försvarsberedskap och vid mobilisering toges nämligen flera av dessa i anspråk för basering av flygförband. De måste därför kunna uppfylla de fordringar på storlek och markbeskaffenhet, som erfordrades för ett riskfritt begagnande av desamma. Efter framställningar av *chefen för försvarsstaben* och *chefen för flygvapnet* hade därför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen undersökt möjligheterna att vidtaga förbättringar och utvidgningar av de civila flygplatserna, därvid i förekommande fall till grund lagts de utredningar, som utförts i samband med äskande av anslag att upptagas å innevarande års beredskapsstat.

Kungl. Maj:ts förslag ansluter sig till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning med den avvikelsen dock, att anslaget till byggande och förbättring av flygplatser sänkts från den av styrelsen begärda summan av 4,000,000 kronor till 3,000,000 kronor.

Utskottet, som ej funnit anledning frångå *Kungl. Maj:ts* i ämnet gjorda förslag, får hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen till

- a) *Mark till landningsfält för flygplan* 600,000 kronor;
- b) *Belysningsanläggningar för luftfartsleder* 250,000 kronor;
- c) *Byggande och förbättring av flygplatser* 3,000,000 kronor.

8:o) **Stationsbyggnad å Bulltofta flygplats.** Departementschefen har (sid. 77 och 78) anmält, att den stationsbyggnad å Bulltofta flygplats, vartill 1939 års riksdag anvisat anslag, ej längre ansågs kunna utföras för tidigare antagna kostnad 485,000 kronor, avsedd att täckas sålunda:

av 1939 års riksdag anvisat	kronor	350,000
från särskilt anslag (för luftskyddsanordningar)	»	50,000
av Malmö stad	»	85,000
	Summa kronor	485,000.

Genom avtal den 7 mars 1938 har Malmö stad förbundit sig att bidra till bestridande av kostnaderna för ifrågavarande byggnad med 85,000 kronor under förutsättning, att byggnaden påbörjas före utgången av år 1939.

Utskottet.

Enligt en nyligen gjord preliminär beräkning skulle nämnda byggnadssumma, 485,000 kronor, ej längre förslå utan sannolikt behöva överskridas med ett så betydande belopp som 150,000 kronor. Såsom departementschefen i ärendet förordat bör emellertid Kungl. Maj:t vara oförhindrad att fatta beslut om arbetets påbörjande med anlåtande av redan tillgängliga medel.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t tillkännagiva den här ovan av utskottet uttalade uppfattningen.

Statens allmänna fastighetsfond.

9:o) **Anordnande av skyddsrum i statens fastigheter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11; sid. 79 och 80) får utskottet — med hänvisning i övrigt till sin motivering under punkt 1:o) — hemställa,

att riksdagen må till *Anordnande av skyddsrum i statens fastigheter* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,845,000 kronor.

Stockholm den 28 september 1939.

På första särskilda utskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar *Gränebo*, *Domö*, *Bärg* i *Katrineholm*, *Nilsson* i *Malmö*, *Eriksson* i *Ljusdal*, *Gustafsson* i *Benestad*, *Lindström*, *Wahlmark*, *Berling*, *Mannerskantz* och *Öman*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Eriksson* i *Stockholm*, *Svensson* i *Grönvik*, *Andersson* i *Rasjön*, *Jonsson* i *Eskilstuna*, *Andersson* i *Falkenberg*, *Gustafson* i *Vimmerby*, *Andersson* i *Löbbo*, *Lövgren*, *Ericson* i *Boxholm*, *Lundberg* och *Staxäng*.